

خوشنویسان ایران

جلد سوم

تالیف و نگارش:

استاد علی راهجیری

انتشارات فرهنگ مکتوب

سرسنانه	راهجیری، علی، ۱۳۱۷ -
عنوان و نام پدیدآور	خوشنویسان ایران / تألیف علی راهجیری.
مشخصات نشر	تهران : فرهنگ مکتوب ، -۱۳۸۵
مشخصات ظاهری	ج. : نمونه، عکس، ۴۶۹ ص.
شابک	۷۵۰۰۰ ریال: ج. ۱: ۹۷۸-۹۶۴-۸۸۳۹-۱۶-۶: ۹۰۰۰ ریال (ج. ۱، چاپ دوم) ؛ ۱۱۰۰۰۰ ریال: ج. ۲: ۹۷۸-۹۶۴-۸۸۳۹-۳۵-۷: ج. ۳: ۹۷۸-۹۶۴-۸۸۳۹-۴۴-۹
وضعیت فهرست نویسی	فایا
یادداشت	ج. ۱ (چاپ دوم: ۱۳۸۹).
یادداشت	ج. ۲ (چاپ اول: ۱۳۹۰).
یادداشت	ج. ۳ (چاپ اول: ۱۳۹۷) (فایا).
موضوع	خوشنویسان ایرانی -- سرگذشتنامه
رده بندی کنگره	۳۶۳۹ / ف۲، ۲۷ NK
رده بندی دیویی	۷۴۵ / ۱۰۰
شماره کتابشناسی ملی	۷۴۵ / ۱۰۰ - ۲۱

انتشارات
فرهنگ مکتوب

۱۹۳۰ - ۱۳۸۵

تهران - صندوق پستی

۱۶۲۰۰۱۶ - ۰۹۱۲۳۲۴۳۷۱۲

تلفن:

خوشنویسان ایران - (جلد ۳)

تألیف و نگارش: استادعلی راهجیری

چاپ اول: ۱۳۹۸

تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه

چاپ: خدمات چاپ و نشر آنلاین

ویراستار: مصطفی بیات

قیمت: ۶۲۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۸۸۳۹-۴۴-۹

تمامی حقوق محفوظ است.

فهرست

۶	 مقدمه
۲۱	 حسین مخصوص کاتب السلطان ۱۲۲۹ شمسی
۲۷	 عبدالعلی اشرف محمدی (اشرف الکتاب یزدی) ۱۲۵۵ شمسی
۳۷	 علی مصطفی کاتب الخاقان ۱۲۵۷ شمسی
۴۷	 حجت الاسلام حاج شیخ احمد اخویان تهرانی ۱۲۵۹ شمسی
۵۶	 درویش علی و غوری ۱۲۶۴ شمسی
۷۰	 آقا شیخ محمدنقی مال ۱۲۶۴ شمسی
۷۵	 محمد افضلی ۱۲۷۳ شمسی
۷۹	 میرزا حسن زرین خط ۱۲۷۳ شمسی
۹۲	 میرزا علی اکبر خان کاوه ۱۲۷۳ شمسی
۱۰۴	 محمدولی کیمیا قلم ۱۲۷۵ شمسی
۱۱۲	 ابراهیم بوذری ۱۲۷۵ شمسی
۱۲۲	 نورالله خان امیر حکیمی (مستوفی) امیر شوکت ۱۲۸۱ شمسی
۱۲۷	 سید ابوالفضل موسوی کجوری ۱۲۸۲ شمسی
۱۳۷	 احمد نجفی معصومی زنجان ۱۲۸۳ شمسی
۱۴۶	 ابراهیم زرین قلم ۱۲۸۳ شمسی
۱۵۲	 سید حسین میرخانی ۱۲۸۶ شمسی
۱۶۶	 میرزا محمدخان فرزیب ۱۲۸۸ شمسی
۱۷۸	 میرزاتقی خان حاتمی ۱۲۸۸ شمسی
۱۸۴	 سید حسن میرخانی سراج الکتاب ۱۲۹۱ شمسی
۱۹۲	 علی ابریشمکار ۱۲۹۳ شمسی
۲۰۴	 منصور معانی ۱۲۹۷ شمسی
۲۱۴	 عباس منفوری ۱۳۰۱ شمسی

۲۲۴		حجت الاسلام و المسلمین حبیب الله فضائلی ۱۳۰۱ شمسی
۲۳۳		حسن دانشفر ۱۳۰۱ شمسی
۲۳۸		محمد تقی کلکنهچی ۱۳۰۴ شمسی
۲۴۴		میرزا عبدالله فرادی ۱۳۰۶ شمسی
۲۵۲		سیف الله یزدانی ۱۳۰۷ شمسی
۲۵۸		اویس وفسی ۱۳۱۱ شمسی
۲۶۵		محمد سلحشور ۱۳۱۱ شمسی
۲۷۳		نصرالله معین، معین الکتاب ۱۳۱۳ شمسی
۲۸۰		سید حمد حصایی ۱۳۱۸ شمسی
۲۹۱		غلام سین امیرخان ۱۳۱۸ شمسی
۲۹۶		کیخسرو خرو ۱۳۲۰ شمسی
۳۰۷		علی اکبر اسماعیلی بازارچی ۱۳۲۳ شمسی
۳۱۲		محمد جلیل رسولی ۱۳۱۶ شمسی
۳۲۹		رمضان علی سلطانیان اسفراین ۱۳۲۷ شمسی
۳۳۴		عبد الحمید هاشمی ۱۳۳۱ شمسی
۳۳۹		بیژن بیژنی ۱۳۳۲ شمسی
۳۴۴		سید محمد حسینی موحد ۱۳۳۵ شمسی
۳۵۰		مرتضی شعبانی ۱۳۳۵ شمسی
۳۵۲		ناصر نوروزی منش ۱۳۳۶ شمسی
۳۵۸		محمد علی فرزبود ۱۳۳۷ شمسی
۳۶۴		مجتبی ملکزاده ۱۳۳۹ شمسی
۳۷۰		احمد عبدالرضایی ۱۳۳۹ شمسی
۳۷۵		غلامرضا راهیما ۱۳۳۹ شمسی
۳۸۱		محمد رضا قنبری ۱۳۴۰ شمسی
۳۸۶		اکرم هادی ۱۳۴۰ شمسی
۳۹۲		حسین غلامی ۱۳۴۲ شمسی
۳۹۶		مجید امامی ۱۳۴۳ شمسی
۴۰۲		سید بهرام ابوالقاسم حسینی ۱۳۴۳ شمسی
۴۰۷		عباس واشقانی ۱۳۴۵ شمسی

۴۱۲	احمد شفیع‌ی‌ها ۱۳۴۶ شمسی
۴۲۱	عباس نوزی ۱۳۴۸ شمسی
۴۲۷	نسرین حسینی ۱۳۴۹ شمسی
۴۲۹	غلامرضا جهانشاهی ۱۳۵۱ شمسی
۴۳۵	حجه الاسلام و المسلمین براتعلی چگینی ۱۳۵۵ شمسی
۴۴۳	مریم متین فر ۱۳۵۷ شمسی
۴۴۹	حسین احمدیگی ۱۳۵۷ شمسی
۴۵۸	صفر نورزاد ۱۳۵۹ شمسی
۴۶۴	سپاهه مانی ۱۳۶۰ شمسی

مقدمه

نحمدک و نصلی علی رسولک الکریم رب انعمت فرد^۱

از اعطای نشان درجه یک هنری و الواح گوناگون افتخار به مناسبت جشنواره‌های عدیده از وزارت جلیله فرهنگ و ارشاد اسلامی به اینجانب در این دوره بخصوص، بسی مشعوف و سرافراز شده و به حضرت آقای سید مجتبی حسینی قائم مقام محترم آن وزارتخانه جلیل تشکرات لایقه خود را تقدیم می‌نمایم که در مقابل قریب به شصت و پنج سال اشتغال به هنر پنج سال خدمات فرهنگی از قبیل تألیفات مفیده تاریخ هنری و انتقادی و غیره دوره زندگانی بده قدردانی فرموده‌اند، که البته این قدردانی باعث تشحیذ ذهن و تشویق یک سه اشخاص ملاقه‌مند و جوانانی که در حکم ثمرات بوستان مملکت می‌باشند نیز خواهد شد.

نخست بطور اختصار و اقتصار در تعریف و تخریص خط چند جمله مرقوم و متذکر می‌شود، هرچند که در فحواوی کتب، و تضاعیف تألیفات و رساله‌های قلمی و اینجانب، به گونه تفصیل و اشباع از آن سخن رفته است.

فی‌الجمله آنکه خط عبارت است از ابداع مجموعه‌ای و تعدادی علامت به نام الفبا که بدان شناخته می‌شود. تصویر الفاظ به حروف هجا و کیفیت ترکیب حروف و احوال و اوضاعی که به اعتبار کتابت طاری می‌شوند.

خط توتیای چشم اهل نظر است و خال رخساره جمال است و مشاطه عروس کمال و زینت آدمی. خط سرچشمه آب زندگانی است زیرا کلیه آداب و رسوم و سنن و صنایع و علوم، تواریخ و حکم، آثار ادبی و اشعار، همه و همه خضروش به طفیل

۱. ترا ستایش می‌کنیم و بر پیامبر گرامی ات درود می‌فرستیم. پروردگار من تو نعمت دادی، پس بپذیری.

وجود او مخلّد و جاویدان و زنده‌اند ورنه بالتمامی آثار دانشمندان و عالمان به کلی محو و منسی می‌گردید.

بشر از بدو خلقت و آغاز مدنیّت تاکنون خدمتگزار و مددکاری عمده‌تر و مفیدتر و وفادارتر از خطّ عاملی و محملی در اختیار نداشته و پس از این نیز نخواهد داشت.

این هنر بلاشک محتاج الیه تمام نفوس روی کره ارض است و همه روزه تمام اجتماعات بشری ملل به هر خطّ و زبان و لسان، با آن سر و کار دارند و بس.

خدماتی که خطّ به عالم بشریت کرده است و می‌کند لاتحصی است و بر افراد مکرم و مشرک مستور نیست و به راستی زبان از تقریر و خامه از تحریر آن عاجز و قاصر است.

خطّ حافظ آثار نیک گذشتگان و موارث کهن و نیکوست و همه چیز با آثار نیک برجاست. خطّ انتقدیده، فرهنگ و ادب و آداب و سنن سلف به خلف بوده و تا آثار نیک بجاست، مؤثرین را است. درچه مؤثر می‌رود، لیکن اثر می‌ماند. بوعلی سینا - فخر رازی - ابوریحان بیرونی - خواجه زمخشری - حکیم عمر خیام - فردوسی طوسی - حکیم ناصر خسرو - حکیم خاقانی - حکیم انوری - حکیم عنصری - حکیم سنایی غزنوی - حکیم مولوی - شیخ عطار نیشابوری - کی کوشیار گیلانی - سعدی و حافظ شیرازی و مجمل آنکه هزاران تن دیگر از بزرگان و دانشمندان، همه از آب حیات و مرکب ظلمات خطّ حی و زنده‌اند و اگر خطّ نمی‌بود نه این بزرگان عالم نامدار و نه آثار ذیمقدارشان حفظ و پایدار و برقرار می‌شد.

بزرگی دانا فرموده است که: مؤثر، هستی خود را بر روی اثر ظاهر می‌سازد، پس اگر خطّ نبود، مؤثرین را چه اثر بوده و از اثر چه خبر؟

اما در باب ریشه خطّ، خلاصه رأی مورخین اروپا این است که از فینیقی چهار خطّ ذیل پیدا شده:

- ۱- یونانی قدیم که اصل و ریشه همه خطوط اروپا و خطّ «قبطی» است.
- ۲- عبری قدیم که سامری منسوب به سامری ناپلی می‌باشد.